

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ
ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Б Е О Г Р А Д

Филолошки факултет Универзитета у Београду, актом бр. 1479/1 од 16. јула 2012 . године обавестио нас је да смо, на основу Одлуке Изборног већа Факултета бр. 1543/1 од 27. 6. 2012. године, изабрани за чланове Комисије за припрему извештаја о кандидатима који су се јавили на конкурс за избор редовног професора за ужу научну област област *Српски језик*, предмет *Савремени српски језик (Фонетика и акцентологија)*, објављен у листу “Политика” бр. 35431 од 29. 6. 2012. године. Уз наведени акт, Филолошки факултет нам је доставио документацију овога конкурса.

Ми захваљујемо Изборном већу за поверење и подносимо му следећи

ИЗВЕШТАЈ

На расписани конкурс за редовног професора за ужу научну област *Српски језик*, предмет *Савремени српски језик (Фонетика и акцентологија)* пријавио се само један кандидат – **др Јелица Јокановић Михајлов**, садашњи ванредни професор за овај предмет. Кандидаткиња је уз своју пријаву приложила сву законом прописану документацију.

1. Биографија др Јелице Јокановић Михајлов, како је дата у документацији – детаљно нас обавештава о професионалном животу кандидаткиње, па је у целости стављамо на увид Изборном већу.

Јелица Јокановић-Михајлов је рођена 1948. год. у Цетињу. Основну школу, гимназију и Филолошки факултет је завршила у Београду. На Филолошком факултету у Београду ради од децембра 1971. год. најпре као асистент приправник, затим асистент (1974), доцент (1987) и ванредни професор (2007). Магистарски рад *Природа акцената узлазне интонације у прогресивнијим штокавским говорима српскохрватског језика* одбранила је 1973, а докторску дисертацију *Прозодијски систем језика радија и телевизије београдског подручја* 1986. године.

Бави се савременим српским језиком и предаје Фонетику, Фонологију, Акцентологију, Интонацију и Културу говора. На мастер студијама предаје Акцентологију, специјални курс, а на докторским студијама предмет Прозодијска организација говора. Председник је Комисије за фонологију

Одбора за стандардизацију српског језика САНУ, члан Савета за језик РТС-а, стални сарадник "Семинара српске језичке културе" Коларчеве задужбине, а у више мандата члан управе и Савета Међународног славистичког центра на Филолошком факултету у Београду и руководиоца његових наставних активности.

Учествује са рефератима на домаћим и међународним научним конференцијама, као и у интердисциплинарном тимском раду (научне конференције у нашој земљи и у Русији, Бугарској, Пољској и Немачкој). Објављује радове из области фонетике, прозоције, културе говора и српског језика као страног. Сарађује у комисијама за рецензије научних радова (Зборници *Међународних научних састанака слависта* МСЦ-а, *Јужнословенски филолог*) и учесник је свих научних пројеката из области српског језика у које је укључена Катедра за српски језик са јужнословенским језицима Филолошког факултета Београдског универзитета (актуелни пројекат: 178006 код Министарства просвете и науке Републике Србије, *Српски језик и његови ресурси, теорија, опис и примене*).

Активно ради на подизању научног подмлатка, члан је комисија за одбрану магистарских радова и изборе у звања на Београдском универзитету и Универзитетима у Новом Саду и Нишу, ментор при изради магистарских и докторских дисертација. Држала је предавања на Славистичким катедрама Филолошког факултета у Санкт Петербургу (СпбГУ) и Филолошког факултета у Москви (МГУ). У периоду од избора за ванредног професора (од 2007. г.) одржала је више од четрдесет предавања из области језичке културе и прозоције на семинарима у организацији Радио-телевизије Србије (РТС), затим Коларчеве задужбине, Међународног славистичког центра (МСЦ) и Друштва за српски језик и књижевност Србије.

2. Библиографија – пренета у целини из конкурсне документације, разврстана у две групе радова, (I) оних до избора у звање ванредног професора 2007 и (б) оних у петогодишњем периоду после тога избора (и са означеним бодовима) – и **попис учествовања на научним скуповима и конференцијама после избора за ванредног професора (2007)** показују продуктиван континуитет у стручном и научном раду др Јелице Јокановић Михајлов, и чине је, дакле:

I. Библиографија радова до избора за ванредног професора (до 2007)

(а) Књиге

1. **Учебник сербохорватског језика** / коаутори: В.Зенчук, М.Киршова, М.Маркович, Изд. МГУ, Москва 1986, с. 414
2. **Говоримо српски: уџбеник српског језика за странце**, / коаутор: Весна Ломпар. – Београд : МСЦ, 2001. – 95 стр.

3. **Сербский язык** / коаутори: М.Маркович, М.Киршова, В.Зенчук, Изд. МУБиУ, Москва 2002, с. 491
4. **Говоримо српски : уџбеник српског језика за странце** / коаутор: Весна Ломпар. – 2. изд. – Београд : МСЦ, 2002. – 95 стр.
5. **Говоримо српски : уџбеник српског језика за странце** / коаутор: Весна Ломпар – 3. изд. – Београд : МСЦ, 2004. – 95 стр.
6. **Говоримо српски : уџбеник српског језика за странце** / коаутор: Весна Ломпар Весна Ломпар. – 4. изд. – Београд : МСЦ, 2007. – 95 стр.
7. Монографија: **Акценат и интонација говора на радију и телевизији**, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд 2006, стр.279 **P13=5**

(б) Научни радови до избора за ванредног професора

1. **Природа узлазних акцената у прогресивнијим штокавским говорима**, СД36, књ. XXIX, Београд, 1983, стр. 297-338 **P61=3**
2. **О језичким особинама Кркличевог превода "Одеских прича" Исака Бабелја**, Живи језици. – ISSN 0514-7743. – Св. 1/4 (1983), стр. 102-105. **P62=1,5**
3. **Анализа понашања консонанта в у тексту**, Зборник III научног скупа *Рачунарска обрада језичких података*, Блед 1985, с. 483-488 / коаутори: Д.Драјић, З.Кашић, М.Мијић, С.Петер, Т.Томић / **P65=0,5**
4. **Анализа понашања гласа в у говору**, Зборник III научног скупа *Рачунарска обрада језичких података*, Блед 1985, с. 489-499 / коаутори: Д.Драјић, З.Кашић, М.Мијић, С.Петер, Т.Томић / **P65=0,5**
5. **Неки аспекти синтезе српскохрватских гласова**, XXX југословенска конференција ЕТАН-а, Херцег-Нови 1986, с. VI 67-72 / / коаутори: З.Кашић, С.Петер, Т.Томић, М.Филиповић / **P65=0,5**
6. **Консонантски двогласи у иницијалној позицији**, XXXI југословенска конференција ЕТАН-а, Блед 1987, с. VI 213-219 /коаутори: , З.Кашић, С.Петер, М.Филиповић / **P65=0,5**
7. **Консонантски четворогласи у иницијалној позицији**, XXXI југословенска конференција ЕТАН-а, Блед 1987, с. VI 221-227 / коаутори: Г. Петровић, Т.Томић/ **P65=0,5**
8. **Аутоматска синтеза говора – неки проблеми увођења граматике**, Зборник радова *Симпозијума о информационом технологијама*, Сарајево – Јахорина 1988, с. 40-1 до 40-8 /коаутори: С.Петер, Т.Томић / **P65=0,5**
9. **Аутоматско препознавање говора – неки проблеми сегментације**, Зборник радова

Симпозијума о информационом технологијама, Сарајево – Јахорина 1988,
с. 41-1 до 41-8 /коаутори: С.Петер, Т.Томић / **P65=0,5**

10. **Дијалог у неким облицима јавног комуницирања**, Књижевност и језик,
Београд 1988, св. 3-4, с. 262-267 **P62=1,5**
11. **О интонацији уметнутих реченичних делова**, X конференција
међународне комисије за фонетику и фонологију словенских језика, ANUBiH
АНУБиХ Сарајево 1989, с.73-75 **P52=3**
12. **Супстандардни елементи сегментације исказа**, Фонолошки и фонетски
аспекти говореног језика, Загреб 1989, с. 77-84 **P54=1**
13. **О моделима ритмичке организације исказа**, XX међународни научни састанак
слависта у Вукове дане, МСЦ, 20/2, Београд 1991, с. 105-113 **P61=2**
14. **Интензитетска обележја исказа у јавном комуницирању**, Књижевност и језик,
Београд 1991, бр. 4, с 470-477 **P62=1,5**
15. **Утврђивање скупа базичних тонских карактеристика битних за
реализацију комуникативних функција исказа**, Зборник радова XXXVI
југословенске конференције ЕТАН-а, св. VI-VII, Београд 1992, с. 19-26
/коаутори: В.Крајишник, Т.Томић/ **P65=0,5**
16. **Прозодијска средства у организацији дискурса**, XXI међународни научни
састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 21/2, Београд 1993, с. 118-125 **P61=2**
17. **Интонационо и правописно рашчлањавање исказа**, Књижевност и језик,
бр.3-4, Београд 1994, с. 31-38 **P62=1,5**
18. **Стилистички статус варијантних интонационих облика**, XXIII међународни научни
састанак слависта у Вукове дане, МЦС 23/2, Београд 1995, с. 81-89 **P61=2**
19. **Ортоепски статус покретних вокала**, XXIV међународни научни састанак
слависта у Вукове дане, МСЦ 24/1, Београд 1995, с. 101-109 **P61=2**
20. **Сегментација сложених реченица у писаном тексту и говору**, Књижевност
и језик, бр. 1-2, Београд 1995, с. 27-34 **P62=1,5**
21. **Ортоепска проблематика у граматичкој литератури поствуковског
периода**, XXV међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ
25/2, Београд 1996, с. 255-263 **P61=2**
22. **Интонационе карактеристике читаног текста**, Зборник радова у част
проф. Ж.Станојчића, Српски језик 1-2, Београд 1996, с. 132-143 **P52=3**
23. **Фонетска реалност и фонолошки систем српскохрватског језика**,
део у књизи **Brain and Speech**, Филолошки факултет, Монографија 75,
Београд 1996, с. 15-24 **P21=4**
24. **Релевантне особености сербској просодии и их усвоение в иноязычной**

- среде, Материалы Международной научной конференции “Изучение и преподавание сербохорватского языка и югославских литератур в инославянской среде”, Москва 1996, с. 12-13 **P72=0,5**
25. **Типови и функције прозодијских карактеристика спикерског говора**, III лингвистички скуп “Бошковићеви дани“, Црногорска академија наука и умјетности, Научни скупови књ.42, Одјелење умјетности књ.14, Подгорица 1997, с. 159-165 **P52=3**
26. **Категорија узвика – граматички и лексички аспект**, XXVI међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 26/2, Београд 1997, с. 171-177 **P61=2**
27. **Иновације у прозодији речи и исказа као одраз актуелних друштвених промена**, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, XL/1, Нови Сад 1997, с.41-48 **P52=3**
28. **Узвици као врста речи**, XXVII међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 27/2, Београд 1998, с. 247-252 **P61=2**
29. **Прозодијски аспект културе говора у телевизијским емисијама научног и образовног програма**, Зборник *Језик и култура говора у образовању*, Институт за педагошка истраживања и Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1998, с. 143-147 **P65=0,5**
30. **Статус и типови одступања од ортоепске норме у српском језику као страном**, Зборник *Изучавање словенских језика, књижевности и култура у инословенској средини*, Катедра за славистику Филолошког факултета и Славистичко друштво Србије, Београд 1998, с. 79-82 **P54=1**
31. **Категорија узвичности – прозодијска структура и реченични модели**, XXVIII међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 28/2, Београд 1999, с. 119-125 **P61=2**
32. **Актуелне ортоепске и прозодијске промене у језику радија и телевизије**, Зборник радова међународног научног скупа „Медиите и езикът им-ни“, София 1999, с. 220-223 **P54=1**
33. **Релевантне прозодијске карактеристике реченичних модела и њихова реализација у говору**, II међународни научни скуп „Актуелни проблеми граматике српског језика“, Суботица – Београд 1999, с. 233-238 **P54=1**
34. **О новом значењу једног типа двочланог заменичког атрибута**, IV лингвистички скуп “Бошковићеви дани“, Црногорска академија наука и умјетности, Научни скупови књ. 53, Одјелење умјетности књ. 17, Подгорица 1999, с. 145-150 **P52=3**
35. **Конкурентација интонационих и лексичко-синтаксичких средстава у исказивању субјективне модалности**, XXIX међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 29/1, Београд 2000, с. 89-96 **P61=2**
36. **Језички развој и ортоепска норма**, Зборник *Живот и дјело академика М.Стевановића*,

Црногорска академија наука и умјетности, Научни скупови књ. 59, Одјељење умјетности књ. 21, Подгорица 2002, с. 289-297 **P52=3**

37. **Ортоепска и прозодијска норма и актуелне тенденције у развоју говорног језика**, XXX међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 30/1, Београд 2002, с. 61-67 **P61=2**
38. **Интонационо обликовање исказа и норма**, V лингвистички скуп “Бошковићеви дани“, Црногорска академија наука и умјетности, Научни скупови књ. 61, Одјељење умјетности књ.22, Подгорица 2003, с.207-213 **P52=3**
39. **О интонационој компоненти асиндетских реченица**, XXXI међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 31/1, Београд 2003, с. 35-44 **P61=2**
40. **Појам сложене фонетске јединице**, XXXII међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 32/3, Београд 2003, с. 21-26 **P61=2**
41. **Фонетска раслојавања говорног језика**, XXXII међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 32/1, Београд 2004, с. 87-94 **P61=2**
42. **Интонационе карактеристике и граматички опис реченица обележених знаком узвика**, XXXIII међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 33/1, Београд 2004, с. 73-79 **P61=2**
43. **Супрасегментни ниво организације говора – појмови и термини у вези са тоном**, XXXIII међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 33/3, Београд 2004, с. 35-40 **P61=2**
44. **Супрасегментни ниво организације говора – појмови и термини у вези са мелодијом**, XXXIV међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 34/3, Београд 2004, с. 107-112 **P61=2**
45. **Актуелна прозодијска слика информативних телевизијских емисија**, VI лингвистички скуп “Бошковићеви дани“, Црногорска академија наука и умјетности, Научни скупови књ. 75, Одјељење умјетности књ.23, Подгорица 2005, с.281-292 **P52=3**
46. **Реч и реченица из прозодијске перспективе**, XXXV међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 35/1, Београд 2006, с. 83-89 **P61=2**

Укупно: **P= 86,5**

II. Библиографија радова после избора за ванредног професора (2007)

(а) Књиге

1. **Говоримо српски : уџбеник српског језика за странце** / Јелица Јокановић-Михајлов, Весна Ломпар. – 4. изд. – Београд : МСЦ, 2007. – 95 стр.
2. **Говоримо српски : уџбеник српског језика за странце** / Јелица Јокановић-Михајлов,

Весна Ломпар. – 5. изд. – Београд : МСЦ, 2010. – 95 стр.

3. **Лекторске вежбе**, приручник за српски језик као страни, /редактор/ Београд : МСЦ, 2010. – 165 стр.
4. Монографија: *Прозодија и и говорна култура*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд 2012, стр. 320 **P13=5**

(б) Научни радови после избора за ванредног професора (2007)

1. *Акценатски дублети у именичким облицима и њихов статус у савременом српском језику*, XXXVI међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 36/1, Београд 2007, стр.83-90 **P61=2**
2. *Временска димензија фонетских јединица*, XXXV међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 35/3, Београд 2007, стр. 15-23 **P61=2**
3. *Језичка норма и говорна пракса у емисијама Телевизије Црне Горе*, Зборник радова међународног научног симпозијума “Језичка ситуација у Црној Гори – норма и стандардизација “ - Спектар, Подгорица, 2008, стр. 311-323 **P52=3**
4. *Erwerb prosodischer Modelle im Serbischen als Fremdsprache*, BKS als Fremdsprachen an den Universitäten der Welt, Die Welt der Slaven, Sammelbände, Band 31, München 2008, Verlag Otto Sagner, 75-82 (ISBN 978-3-86688-032-0) **P51-6=5**
5. *Актуелни проблеми утврђивања и иновирања ортоепске нормe*, XXXVI међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 36/3, Београд 2008, с.7-12 **P61=2**
6. *Речи са два акцента у савременом српском језику*, XXXVII међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 37/1, Београд 2008, с. 35-41 **P61=2**
7. *Акценатско обликовање именица субјективне оцeне*, VII лингвистички скуп “Бошковићеви дани“, Црногорска академија наука и умјетности, Научни скупови књ.90, Одјељење умјетности књ.31, Подгорица 2008, с. 153-160 **P52=3**
8. *Промене акцента радног глаголског придева*, XXXVIII међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 38/1, Београд 2009, с. 43-49 **P61=2**
9. *Serbische Prosodie heute – Entwicklungstendenzen und Attitüden*, U: Voss, Christian/Golubovic, Biljana (ur.)Serbian Linguistics/Srpska lingvistika. Setting the Agenda. Nr.6. SLCCEE, München, 2009, Verlag Otto Sagner, 55-66 (ISBN 978-3-86688-0900) **P52=3**
10. *Акценатске особености облика са негацијом*, XXXIX међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 39/1, Београд 2010, с. 55-62. **P61=2**
11. *Савремена говорна култура и њена ортоепска база*, XL међународни научни састанак слависта у Вукове дане, 40/1, Београд 2011, с.31-39. **P61=2**

12. *Прозодијска норма између актуелног и традиционалног*, XL међународни научни састанак слависта у Вукове дане, 40/3, Београд 2011, с.37-46, **P61=2**

Укупно: **P= 35**

**Учествовање на научним скуповима и конференцијама
после избора за ванредног професора (2007)**

- 2007.** 1) Међународни научни симпозијум „Језичка ситуација у Црној Гори - норма и стандардизација“, Црногорска академија наука и умјетности, 24-25. V 2007, Подгорица
Реферат: *Језичка норма и говорна пракса у емисијама Телевизије Црне Горе*
- 2) 37. Међународни научни састанак слависта у Вукове дане, 12-15. IX 2007, Београд
Реферат: *Речи са два акцената у савременом српском језику*
- 2008.** 3) Међународни научни скуп „Лексикографија и лексикологија“, Црногорска академија наука и умјетности, 22-23. V 2008, Подгорица
Реферат: *Акценатско обликовање именица субјективне оцјене*
- 4) 38. Међународни научни састанак слависта у Вукове дане, 4-7. IX 2008, Београд
Реферат: *Промене акцената радног глаголског придева*
- 5) Internationale Konferenz „Serbian Linguistics: Setting the Agenda“, Humboldt-Universität zu Berlin, 11-13. XII 2008, Berlin
Реферат: *Српска прозодија данас - развојне тенденције и ставови према њима*
- 2009.** 6) 17. конгрес Савеза славистичких друштава Србије, 18-20. IX 2009, Соко Бања
Реферат: *Актуелни проблеми наше акценатске норме*
- 7) 39. Међународни научни састанак слависта у Вукове дане, 9-12. IX 2009, Београд
Реферат: *Акценатске особености облика са негацијом*
- 2010.** 8) 40. Међународни научни састанак слависта у Вукове дане, 8-11. IX 2010, Београд
Реферат: *Савремена говорна култура и њена ортоепска база,*
- 9) Скуп “Школска библиотека и настава језика и књижевности”, акредитован код Министарства просвете под бр. 026/2010, у организацији Филолошког факултета у Београду, 10-12. III 2010, Београд
Реферат: *Развој говорне културе кроз активности у библиотеци*
- 2011.** 10) 41. Међународни научни састанак слависта у Вукове дане, 8-11. IX 2011, Београд
Реферат: *Савремена ортоепска норма и проблем факултативности*

3. Научно-стручни рад др Јелице Јокановић Михајлов у петогодишњем периоду после избора за ванредног професора (2007-2012) – (1) значајно је представљен већ и на првом месту појавом њене, наведене у горњем попису књига под бр. 4, обимне монографије под насловом *Прозодија и говорна*

култура (Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд 2012, стр. 320). Као дело од значаја и за теоријска разматрања говорног израза српског књижевног језика, па тиме и за науку о српском језику уопште, и за прагматику јавног комуницирања у области образовања, ТВ и радио медија и јавних наступа, ова монографија састоји се од четири главе од којих свака има низ поглавља која су тематски груписана. Зато је ова књига врло успешно систематизован преглед најактуелнијих феномена реализације прозодијско-акценатских система српског књижевног (стандардног) језика у јавној комуникацији. И не само то. Наиме, уводна глава **I. Развојни процеси и акценатска колебања у српском језику** (стр. 5-48), са својих пет поглавља, која чине текстови с насловима *1. Говорни језик и култура говора данас; 2. Акценатска променљивост и проблеми дистрибуције акцената; 3. Преношења акцената у оквиру речи и на проклитике; 4. Стандардно и супстандардно у акценту ијекавских облика и 5. Говорна култура и школа*, уз то што представља опис реалности говорне реализације језика у најзначајнијим институцијама за култивисање говора, а то су – радио и телевизијски медији и школа, једновременно представља и ауторкину, научну у пуном смислу, синтезу досадашњих њених детаљних истраживања у области српске фонетике и фонологије. Главни резултати тих њених истраживања, обједињени у светлу такве синтезе и са новим утицајем на ту синтезу, прегледно су дати и у глави **II. Акценатско обликовање речи. Терминолошка разграничења**, кроз десет њених поглавља, у глави **III. Прозодијско обликовање исказа**, кроз четрнаест поглавља и у глави **IV. Језик и друштво. Актуелне тенденције и норма**, кроз дванаест њених поглавља, и то у свима њима – са научно обрађеном материјом говорног језика медија и школе, материјом која је систематизована, најчешће методима најновије акустичке фонетике, и увек са актуелним богатим научним апаратом.

Природно је што ћемо и у оцени ове монографије поновити речи из неких од наших ранијих оцена високих стручно-научних квалитета проф. др Јелица Јокановић-Михајлов. Међу њима и речи да је она један од не тако великог броја наших научника лингвиста чији се научни рад базира на егзактним електронским технологијама проучавања говора наше језичке средине, посебно оне јавне медијске средине која би требало да има утицаја на неговање језичке културе у друштву, као што су то радио и телевизијски медији и школа.

Зато је, и за ову прилику оцене њеног научног рада у циљу заслуженог избора у звање редовног професора, потребно истаћи да се у овим деловима њене књиге, на високом научном нивоу, износе резултати конкретних кандидаткињиних истраживања у сложеним језичким доменима на које указују и сами наслови поглавља. Тако се у глави **II. Акценатско обликовање речи. Терминолошка разграничења** (стр. 49-117), на пример – у поглављу 6. *Реч и реченица из прозодијске перспективе* (стр. 51-57), аргументовано, на основу резултата егзактних експеримената доказује да ми многе елементе не реализујемо у говору али да они ипак функционишу у систему, те да не треба на основу опажања да неко није изговорио дужину у некој конкретној речи закључити да је дужина сувишна јер „говор може без ње“.

Или се, на пример, у поглављима 12. *Појам сложене фонетске јединице* (стр. 95-99), 13. *Појмови и термини у вези са тоном* (стр. 100-104) и 14. *Појмови и термини у вези са мелодијом* (стр. 105-109), научно основано и уз најактуелнији научни апарат, најпре разјашњавају јединице инхерентног слоја и то према плану форме (*фраза, ритмичка група или говорни такт, фонетска реч, слог, глас*) и плану садржаја (*реченица, синтагма, реч, морфема*), а онда се ова два низа међусобно пореде и на одабраним примерима анализирају случајеви њиховог потпуног или делимичног поклапања, па се издвајају елементи њихових типичних структура. Проф. Јелица Јокановић Михајлов оправдано сматра да су „кључни елементи ... код слога обједињавање гласова око вокалског или полувокалског језгра, код фонетске речи један акценат, код говорног такта хијерархизованост акцената и омеђеност паузама и код фонетске фразе формативна функција интонације (стр. 98).“ А посебно су вредна њена разјашњења појмова (и термина) супрасегментног нивоа у вези са кључним елементима: тон – мелодија – трајање. За сваки од њих она детаљно образлаже који од термина произашлих из њих јесу а који нису прихватљиви, који су синонимни и које нијансе значења они остврају у конкретним контекстима, посебно када је реч о паровима појмова и термина код којих се у употреби много греши (*тонски опсег* и *тонски интервал*, *тонска линија* и *мелодијска линија*, *мелодија* и *мелодика*, *мелодијско кретање* и *мелодијски покрет*; *вокалски квантитет*, *квантитет (реченичног) сегмента*, *квантитетске релације*, *опозиција по квантитету*) (стр. 108).

Једнаке квалитете видимо и у глави **III. Прозодијско обликовање исказа** (стр. 119-220), у којој, кроз њених четрнаест поглавља, ауторка опсежном анализом и статистичком обрадом података открива законитости по којима настају ритмички модели говора (у поглављу 16. *О моделима ритмичке организације исказа*, стр. 121-127), затим прозодијски модели којима се обликује дискурс (у поглављу 17. *Прозодијска средства у организацији дискурса*, стр. 128-134), појаве везане за сегментацију текста (у поглављу 18. *Интонационе карактеристике читаног текста*, стр. 135-145), анализира најчешће типове одступања од стандардне сегментације (у поглављу 19. *Супстандардни елементи сегментације исказа*, стр. 146-150) итд., све до последњег поглавља – 29. *Стилистички статус варијантних интонационих облика* (стр. 213-220), које је иновативно у нашој лингвистици и по томе што обрађује раслојавање језика у функционалне стилове и у говорном језику. Наиме, све што је писано о српском језику у погледу раслојавања углавном се односи на писане језичке форме, а скоро ништа на говорни језик. Проф. Јелица Јокановић Михајлов овде за тему узима стилистички статус варијантних интонационих облика у говорном језику. Обрађен је материјал: монолошких излагања наративног типа, дијалошких облика типа интервјуа и одабрани примери новинарског и спикерског читања текста. У својој анализи она убедљиво констатује да су се поред стандардних интонационих модела, који у српском уобличавају основне комуникативне типове исказа, појавили и варијантни интонациони облици, те да су они од три типа: *имплицативни модел*, погодан за индиректно „подстицање сабеседника на узимање учешћа у активности говорника или на прихватање његовог мишљења“, затим *модели за исказивање модалности* и они којима

се исказује *скривени смисао* садржан у подтексту. Описан је начин на који настају ови нови варијантни модели као и перспектива њиховог функционисања у језику, за коју ауторка каже: „Тематско-ситуативна условљеност интонационих варијантних облика и њихова појава као стилских средстава у концентрацији која је статистички релевантна учвршћује њихову нову улогу, па би се у току процеса развоја ови иновациони облици могли изједначити по рангу са оним од раније постојећим, или би пак могли остати на нивоу контекстно условљених околионализама, ако језичка пракса не потврди њихову функционалну вредност (стр. 220).“ Све ауторкине анализе конкретног језичког материјала, а она је изврстан фонетичар / фонолог, одликују се тиме што су објашњења дата поступно и детаљно, богато илустрована одабраним примерима. При томе, како би излагање могли пратити и читаоци који немају претходних специјалистичких знања о акцентуацији, дате су и елементарне информације о инвентару прозодијских елемената, њиховим називима и графичким ознакама које су у употреби. У појединачним анализама прозодијских карактеристика стандардног српског говора, на конкретним примерима је показано деловање аналогije у сфери акцентуације, са указивањем на статус извршених акценатских промена. Уз сваки пример одступања од ортоепске нормe дат је и правилно акценатовани пример, како би читалац одмах могао упоредити исправни и погрешни изговор. Тиме и ово поглавље, као и текст целе монографије постају и незаобилазно штиво прагматике наставе српског језика.

Проф. др Јелица Јокановић Михајлов, у овој својој монографији, уочава да неке од структурних особености прозодијског система српског језика могу погодовати његовим изменама, те да је у акцентуацији заступљен велики број елемената са доста сложенom дистрибуцијом. Она, такође, истиче у интонацији велику варијативност модела и тенденције даљег повећања њиховог броја, као и – како она формулише – ванлингвистичке чиниоце који су у последње време утицали на измене у језику, а онда и на измене у прозодији, а везани су углавном за велике и неочекиване демографске промене, у сложеним условима деведесетих година. Отуда у монографији и завршна глава, под насловом **IV. Језик и друштво. Актуелне тенденције и норма** (стр. 221-306), са 12 поглавља чији наслови указују на ауторкина истраживања те области српског говорног језика.

Уз других пет, тако су у овој глави и аналитичка поглавља 30. *Иновације у прозодији као одраз актуелних друштвених промена* (стр. 223-230), 34. *Интонационо обликовање исказа и норма* (стр. 254-259), 35. *Прозодијске карактеристике и њихова реализација у говору* (стр. 260-265), 36. *О новом значењу једног типа двочланог заменичког атрибута* (стр. 266-270), 37. *Интензитетска обележја исказа у јавном комуницирању* (стр. 271-275), 38. *Дијалог у неким облицима јавног комуницирања* (стр. 276-280), 39. *Култура говора и култура слушања* (стр. 281-290), 41. *Култура говора у емисијама научног и образовног програма* (стр. 302-306), која сва заслужују атрибуте прилога који знатно унапређују и теоријска сазнања о унутрашњој структури говорене форме српског језика, реализованог у јавним медијима, као што унапређују и језичку праксу тих медија (уколико се, наравно, научна сазнања о

системима књижевног језика у датим медијима уважавају као руководство за лекторе). Да егземплификујемо ову, због простора нужно уопштену оцену, довољно је издвојити и само једно поглавље у књизи, рецимо поглавље 37. *Интензитетска обележја исказа у јавном комуницирању* (стр. 271 и даље) – у којем се анализирају различита акцентна истицања у говору професионалних говорника у медијима, констатују разлике међу њима у погледу заступљености изразитих и упадљивих интензитетских обележја, као и утицај типова текстова на избор прозодијских средстава којима ће они бити обликовани – и указати на то да проф Јелица Јокановић Михајлов у њему разјашњава неке појмове који обично у нашој акцентолошкој литератури нису прецизирани или се могу двојачко тумачити, што код читалаца, па и оних који чине стручну публику, изазива доста забуне и погрешног тумачења. Она овде, дакле, на конкретном (говорном) материјалу, анализира изразито утицајну реализацију говорне форме књижевног језика и, на основама анализе, формулише сигурно стручно упутство одговорнима за језичку правилност у исто тако утицајним ТВ и радио медијима.

Анализа ауторкиног текста и у појединости, и у целини сигурно нас доводи до закључка да је она у потпуности успела у основном циљу и прве главе, као и осталих глава ове значајне монографије. А циљ је био – стварање критеријума код студената и читалаца, на основу којих би сами могли процењивати какав је квалитет нечијег говора, да ли је нека конкретна језичка реализација (па и језичка иновација) добра или не, шта у неком изговору ваља подржати и неговати, а шта треба мењати. Проф. др Јелица Јокановић Михајлов, научнички темељно и прецизно, и у уводном, теоријском делу своје монографије, показује да је говор комплексна појава, па мора бити комплексна и основа која се процењује, као што мора бити комплексна и методологија посматрања говорног акта. То њено уверење јасно је у свим деловима књиге, и у оним теоријског карактера, као и у онима који износе резултате многих њених конкретних анализа српске језичке реализације у њеном говорном облику.

Солидни научно-стручни квалитети ове књиге проф. др Јелице Јокановић Михајлов сигурно је увршћују у радове модерне науке о српском језику, посебно у оном њеном делу који проучава говорну комуникацију. И ова књига која је пред нама показује да је њена ауторка у току актуелне научно-стручне литературе, домаће и стране, те да су јој тумачења заснована како на солидним, дакле – неоспорним аргументима, на потпуном поштовању језичких чињеница које су у пољу ауторкиних истраживања, тако и на актуелном и поузданом научном апарату.

(2) Дакако, у овом петогодишњем периоду после избора за ванредног професора (2007-2012), напоре са овом обимном монографијом објављен је и низ других кандидаткињиних прилога српској лингвистици, који сви сигурно потврђују стабилан континуитет научно-истраживачких резултата из области кандидаткињине стручне и научне области. Природно, у приказу квалитета тога рада – опет због ограниченог простора који реферати захтевају – морамо се ограничити на само неколико, за приказ одабраних, кандидаткињиних радова из датог периода.

Тако ћемо, са потпуном увереношћу и са похвалом, истаћи све особине фундаменталнотеоријског карактера у кандидаткињином раду, у попису наведеном под бр. 2, *Временска димензија фонетских јединица* (XXXV међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 35/3, Београд 2007, стр. 15-23). У њему је она критички анализирала дефиниције најбитнијих појмова фонетских јединица везаних за временску димензију тона које даје обимна енциклопедијска и речничка литература. И то тако да термини у значењском пољу времена као што су *трајање, дужина, дуг, кратак* (акценат, вокал), *квантитет, темпо* (говора), *пауза* и слични – добијају потпуну одређеност, прецизност, као нужну карактеристику терминологије у области енциклопедијско-речничке литературе када она обрађује фонетско-фонолошке системе српског језика. На овај рад може се, без двоумљења, указати као на одличан пример темељите научне заснованости која резултира потпуном прецизношћу дефинисања појмова из језичке области коју проучава. Тумачења су јој заснована на солидним, дакле – неоспорним аргументима, и на потпуном поштовању језичких чињеница које су у пољу њених истраживања. Ову концизну расправу одликује чврста теоријска основаност, увид у најактуелнију литературу; укратко – она је успешна синтеза фундаменталнотеоријског карактера.

Са једнаким квалитетима је и кандидаткињин рад (1) *Акценатски дублети у именичким облицима и њихов статус у савременом српском језику* (XXXVI међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 36/1, Београд 2007, стр.83-90), у којем проф. Ј. Јокановић Михајлов – на богатом материјалу и прецизно, што значи – у детаљном контексту граматичарске анализе, али и са уопштавањем које ту анализу сврстава у дефиниције теоријског карактера – износи резултате своје обраде сложеног питања опстанка прозодијске норме савременог српског језика. Констатујући да је „појава двојакних облика у језику позната ... одавно и среће се у свим његовим подсистемима“, да ...“се уклапа у шире појмове варијативности или варијантности, које новија лингвистичка литература у приличном броју радова, с енглеског и руског подручја пре свега, почиње да употребљава и за дублетност у ужем смислу, што је и разумљиво, будући да је природа ове друге најтешње везана за механизме преко којих се испољава варијантност“, проф. Јелица Јокановић Михајлов прихвата дефиницију по којој су они “два лика исте речи, који се међусобно разликују у најмање једном делу” и код којих та разлика “не утиче на значење речи” (в. стр. 83 расправе). У томе смислу она и језичкој теорији, али и прагматици она даје прихватљива за норму тумачења и лако прихватљиве системе којима се у језичкој пракси остварује – како она тачно каже – „нормални механизам којим се сваки језик и сваки дијалекат брани од промена које би евентуално нарушиле његов систем или повукле за собом, ланчано, и друге промене“ (стр. 84 расправе).

И када се говори о кандидаткињиној ангажованости у настави и повезаности са њеним научно-стручним радовима, сигурно на истакнуто место треба ставити њене прилоге у области анализе језика јавних средстава говорне комуникације. Тако њене расправе (3) *Језичка норма и говорна пракса у емисијама Телевизије Црне Горе* (Зборник радова међународног научног симпозијума “Језичка ситуација

у Црној Гори – норма и стандардизација “ – Спектар, Подгорица, 2008, стр. 311-323), (11) *Савремена говорна култура и њена ортоепска база* (XL међународни научни састанак слависта у Вукове дане, 40/1, Београд 2011, с.31-39), (12) *Прозодијска норма између актуелног и традиционалног* (XL међународни научни састанак слависта у Вукове дане, 40/3, Београд 2011, с.37-46) и (9) *Serbische Prosodie heute – Entwicklungstendenzen und Attitüden* (U: Voss, Christian/Golubovic, Biljana (ur.)Serbian Linguistics/Srpska lingvistika. Setting the Agenda. Nr.6. SLCCEE, München, 2009, Verlag Otto Sagner, 55-66) – представљају резултате њеног истраживачког рада у области говорне праксе, која безусловно треба да поштује законитости језичке норме. На тај начин се, на пример, проф. Ј. Јокановић Михајлов, у првој расправи (2) – залаже за оријентацију медија на књижевни језик, али и даје реалну слику по којој највећи „проценат усклађености са ортоепском нормом показују спикери, а много мањи репортери, водитељи емисија, коментатори и извештачи са терена“, те по којој говор „многих јавних личности на телевизији, уметника, политичара, спортиста карактерише књижевнојезички образац у морфологији и синтакси, док је његова акценатска слика уочљиво дијалекатска“ (стр. 314-315). У другој расправи (3) ауторка дефинише „варирања и уношења различитости и промена“ у говорну реализацију књижевног језика, за коју иначе констатује да га „карактеришу све главне одлике књижевног језика, а пре свега стабилност, нормативност и наддијалекатски карактер“ (стр. 31). И за ову кандидаткињину расправу, дакле, као и за трећу (11) и четврту (12) у области дефинисања теорије и праксе реализације говорног књижевног језика, у којој минуциозно анализира фактор (новоштокавске) акценације у прозодијској норми српског књижевног језика – можемо опет нагласити да је главна врлина кандидаткињиног лингвистичког метода, заступљеног и у овим радовима, као уосталом и у другим њеним расправама, сигурно и у томе што она конкретним језичким јединицама увек приступа свестрано лингвистички, и што, при томе – посебно поштује језичку чињеницу.

У проучавању управо овог последњег – теорије и праксе реализације говорног књижевног језика – проф. др Јелица Јокановић Михајлов формулише основе правила које би свако нормирање језика морало да поштује. Текст посвећен таквоме ставу налазимо у њеној расправи (наведеној у горњем попису радова под бр. 5) *Актуелни проблеми утврђивања и иновирања ортоепске норме* (XXXVI међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 36/3, Београд 2008, с.7-12). У њој, наиме, ауторка дефинише критеријумима који би требало да се утврде и примене при иновирању ортоепске норме. Уз оне очекиване проблеме, који се код овог питања појављују, она покреће и анализира један, доста деликатан али стално присутан, психолошки по карактеру и увек избегаван у дискусији. Тај проблем она идентификује као мотивацију у залагању за промене ортоепске норме која често проистиче из жеље да се локално промовише на рачун општег. При томе, природно, залаже се за став да се мора „имати у виду да није могуће према свом избору мењати неке елементе система, било којег па ни акценатског, а да се у том систему не изазове ланчана реакција и поремећај његове укупне структуре,“ те да би и наше разматрање

перспективе развоја ортоепске норме, уз поређење са решењима за друге словенске језике која су тамо дала добре резултате, могло ићи у правцу предлога да се у нашем случају такође дозволи раслојавање норме на два дела – једног строжег, идеалног, елитног (rekli бисмо – формалног) типа и другог њеног мање идеалног (неформалног) али прихватљивог типа, које би требало да обухвати књижевнojeзичка норма.

Од исте је важности и чињеница да је овакву сталну научно-наставну ангажованост у пољу изградње културе говорног језика др Јелица Јокановић Михајлов обогатила и у најновије време расправама о конкретним процесима формирања фонетско-акценатских облика било лексичких, било морфосинтаксичких речи појединих (конкретних) категорија. То је предмет анализа и одређених уопштавања у чланцима под бр. 6 – *Речи са два акцента у савременом српском језику* (XXXVII међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 37/1, Београд 2008, с. 35-41), у којем се појаве фонетске и семантичке тенденције обликовања сложених речи, које често резултирају учвршћивањем лексема са два акцента, и под бр. 7 – *Акценатско обликовање именица субјективне оцене* (VII лингвистички скуп “Бошковићеви дани“, Црногорска академија наука и умјетности, Научни скупови књ.90, Одјељење умјетности књ.31, Подгорица 2008, с. 153-160), у којем се указује на улогу чиниоца значења на уједначавање одређених типова акцената у деривацији именица субјективне оцене (на пример, краткоузлазног акцента, или дугоузлазног).

Истога је карактера, и у континуитету – истог квалитета, чланак (под бр. 8) *Промене акцента радног глаголског придева* (XXXVIII међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 38/1, Београд 2009, с. 43-49), у којем ауторка анализира чиниоце аналогije који утичу на акценатско формирање радног глаголског придева, који упркос примарној једноставности основног правила, оног које акценат овог граматичког облика везује за инфинитив – у говорној пракси књижевног језика реализује, заправо, своје дублетне (акценатске) ликове, и то било по квалитету акцента (нпр., замене краткоузлазног акцента кракосилазним), било по месту краткоузлазног акцента у речи (нпр., *зџтекло* м. *затџкло*; *џвели* м. *увџли*; *прџвели* м. *провџли*). А исте квалитете видимо и у чланку (под бр. 10) *Акценатске особености облика са негацијом* (XXXIX међународни научни састанак слависта у Вукове дане, МСЦ 39/1, Београд 2010, с. 55-62), у којем ауторка тумачи акценатско уобличавање врло продуктивног творбеног модела лексема чије је обележје префикс *не-* (типови односа *здрав* – *нездрав*; *просвећен* – *непросвећен*; *висок* – *невисок*; *стабилан* – *нестабилан* и сл.).

Проф. др Јелица Јокановић Михајлов је велики део својих научно-стручних активности посветила настави српског језика као страног, па је отуда и значајан њен допринос и прагматици те наставе, али и проучавању система приступа материји српског језика са тога аспекта. О томе јасно сведочи у њена расправа (у горњем попису радова под бр. 4) *Erwerb prosodischer Modelle im Serbischen als Fremdsprache* (BKS als Fremdsprachen an den Universitäten der Welt, Die Welt der Slaven, Sammelbände, Band 31, München

2008, Verlag Otto Sagner, 75-82), која излаже, концизно али и документовано, неке од основних наставних метода у савладавању сигурно у настави за странце најсложеније стране српског језика – исправног акцентовања и добре интонације страног језика. А довољно је и само напоменути да је у овоме периоду од пет последњих година проф. др Јелица Јокановић Михајлов (у коауторству са доц. др Весном Ломпар) приредила и објавила и IV и V издање књиге „Говоримо српски – уџбеник српског језика за странце“ (стр. 1-96), а као редактор (са ауторским колективом) и књигу „Лекторске вежбе – приручник за српски језик као страни“ (стр. 1-165), као књиге за које је компетентна рецензија писала да су текстови ослобођени „традиционалног вербализма,“ те... да се њихов текст „састоји од врло добро организованих вежби, које систематички појмове из граматичких система предвиђених за учење“ и „пружају захвалан материјал за практичан рад са полазницима курсева различитих нивоа, при чему се лектор у раду нимало не ограничава, већ његова лингвистичка компетенција, инвентивност и креативност у реализацији овог програма долазе до пуног изражаја.“ Можемо нагласити да је настава српског језика као страног на Филолошком факултету и радом проф. Јелице Јокановић Михајлов добила чврсте систематске облике. Она више година предано води наставу српског као страног, и у пољу идејних концепција и практично, ангажујући у том раду на организовању наставе, како видимо, и своје врло успешне и с т р а ж и в а ч к е капацитете.

Др Јелица Јокановић Михајлов у области наставе српског језика и као матерњег, и као страног проучава и предаје материју свих граматичких нивоа, а посебно *материју фонетско-фонолошког нивоа*. Управо ово последње представља најдрагоценији допринос др Јелице Јокановић-Михајлов афирмацији нашег Факултета и његове наставе у најширој европској славистичкој јавности. Најзад, сигурно – за овај наставни део активности проф. др Јелице Јокановић Михајлов – треба нагласити и библиографску чињеницу да су и у овом последњем периоду (2007-2012) објављивана нова издања њених уџбеника, односно приручника. А и горе дата библиографија књига и радова, и дати подаци о учешћу проф. др Јелице Јокановић Михајлов на међународним научним конференцијама показују да је она активни стваралац у науци о српском језику, признат и у домаћој, и у страној научној јавности.

4. Испуњеност других услова за рад утврђених Законом о универзитету Републике Србије проф. др Јелице Јокановић Михајлов – произилази из чињенице да је кандидаткиња доктор лингвистичких наука управо у научној области за коју се расписује конкурс, као и из њене научно-стручне биографије, библиографије и прегледа учешћа на међународним научним конференцијама, који показују врло плодан континуитет кандидаткињиног рада и у периоду после избора у звање ванредног професора. Такође, констатовање да су за избор др Јелице Јокановић Михајлов у звање редовног професора испуњени сви услови утврђени Законом – произилази како из наших приказа и оцене вредности њене монографије, тако и из оцене више њених других изабраних радова, у којима смо указали на високе научно-стручне и

наставничке кандидаткињине квалитете. Оригинални радови, као и ангажовање у настави свих нивоа, логичан су резултат доказаног темељитог односа др Јелице Јокановић Михајлов и према универзитетској настави, односа који као битан део укључује и исто тако темељит рад са студентима, као и у неговање њених лепих колегијалних ставова у њеном раду на Одсеку и на Факултету у целини.

Предлог Комисије. – С обзиром на све горе изнето, с пуним уверењем да њени досад показани стручни, научни и педагошки квалитети стално унапређују научно-наставни рад Филолошког факултета Универзитета у Београду, и као целине, и као његовог дела у научно-стручној делатности јужнословенске филологије, предлажемо Изборном већу Филолошког факултета факултета да **др Јелицу Јокановић Михајлов**, ванредног професора – изабере у звање и на радно место **редовног професора** за ужу научну област област *Српски језик*, предмет *Савремени српски језик (Фонетика и акцентологија)*.

Др Живојин Станојчић, редовни професор

Др Драгана Мршевић Радовић, редовни професор

У Београду,
14. августа 2012. г.

Др Мирослав Николић, редовни професор